

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

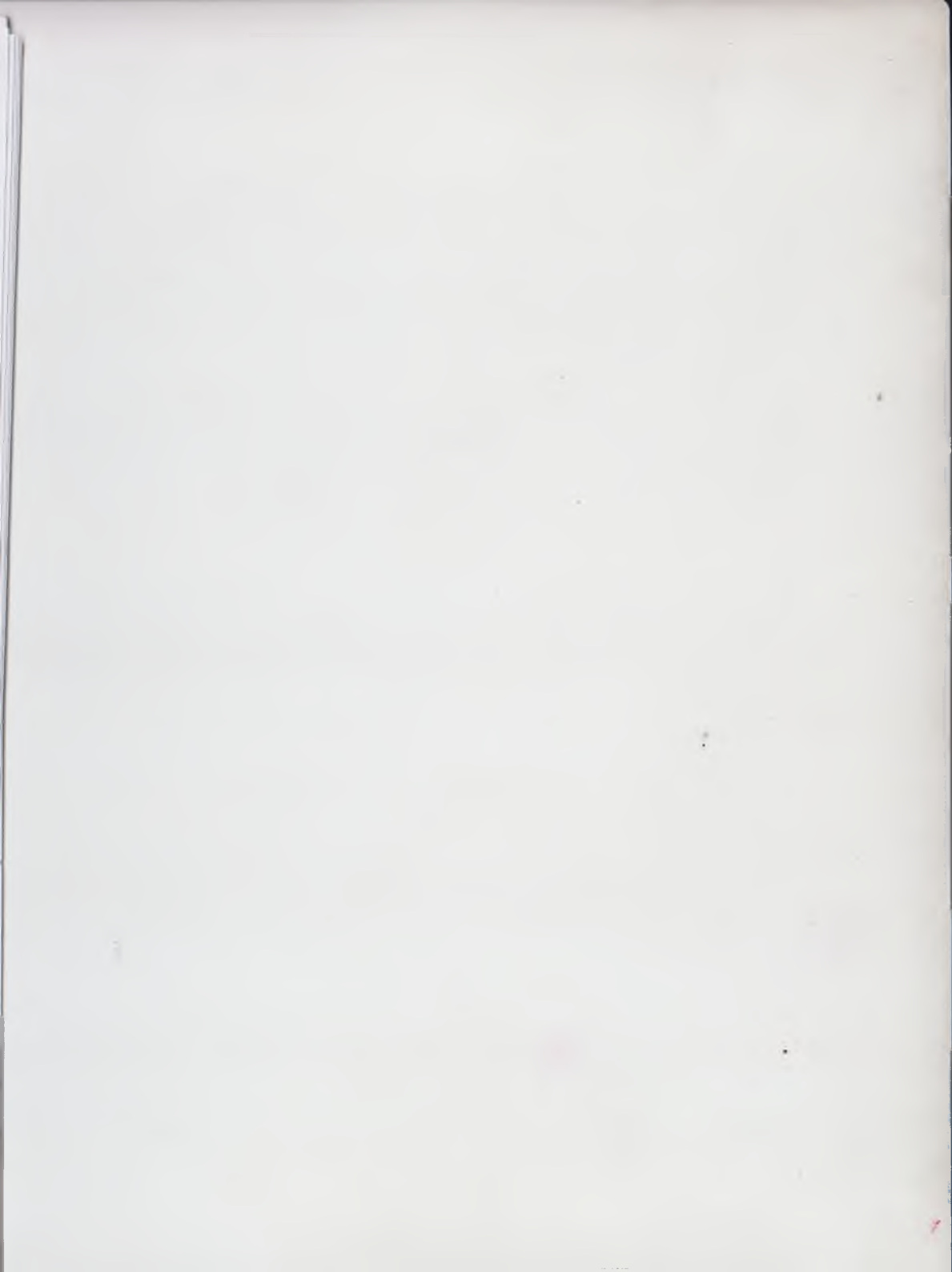
Рўйхатга олинди
№ 110 3-19
2017 йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
Ўрта махсус таълим вазирининг
2017 йил "24" август даги
сонли буйруғи билан

Таржима назарияси ва амалиёти (тиллар бўйича)
йўналиши бўйича олий таълим муасасалари педагог кадрларини қайта
тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг

ЎҚУВ ДАСТУРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАХБАР КАДРЛАРИНИ
КАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ
ҲУЗУРИДАГИ ЧЕТ ТИЛЛАРИНИ ЎҚИТИШНИНГ ИННОВАЦИЯВИЙ
МЕТОДИКАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-
АМАЛИЙ МАРКАЗИ

*Кайта тайёрлаш ва малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус,
касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар
фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
2017 йил 18.08 даги 4 - сонли баённомаси билан
маъқулланган.*

Тузувчилар: “Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари”
модули: с.ф.д., проф. И. Эргашев, ю.ф.н., доц. В. Топилдиев.
“Илгор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”
модули : п.ф.д., профессор Н.А. Муслимов, п.ф.н.
М.Т. Мирсолиева, п.ф.н. доц. М. Усманбаева, А. Исаинова.
“Таълим жараёнида ахборот-коммуникация
технологияларини қўллаш” модули: ф-м.ф.н. доцент
Х. Холмедов, ф-м.ф.н. доцент Д. Иргашева,
катта ўқитувчи В. Ҳамидов.
“Амалий хорижий тил” модули: Ўзбекистондаги
Британия Кенгашининг етакчи мутахассислари, катта
ўқитувчи У. Гиясова.
“Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари”
модули: ф.ф.д. профессор Р. Самаров, пс.ф.н. Х. М. Алимов.
Махсус фанлар бўйича: ф.ф.д., профессор А. Мўминов,
ф.ф.н., доцент Н. Қамбаров, ф.ф.н., доцент И. М. Тухтасинов

Такризчилар: Хорижий эксперт: Фарид Асетцелми (Буюк Британия)
М.Т. Ирискулов – ЎЗРИАИМ бўлим бошлиғи профессор, ф.ф.н.

Ўқув дастури ЎЗДЖТУ ҳузуридаги РИАИМ Илмий - методик кенгашида
тасдиқланган (2017 йил _____ ги _____ - сонли баённома).

Кириш

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли, 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармонлари, шунингдек 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК-2909-сонли қароридан белгиланган устивор вазифалар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у замонавий талаблар асосида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг мазмунини такомиллаштириш ҳамда олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий компетентлигини мунтазам ошириб боришни мақсад қилади.

Дастур мазмуни олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари ва қонунчилик нормалари, илгор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш, амалий хорижий тил, тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари, махсус фанлар негизидан илмий ва амалий тадқиқотлар, технологик тараққиёт ва ўқув жараёнини ташкил этишининг замонавий услублари бўйича сўнги ютуқлар, педагогнинг касбий компетентлиги ва креативлиги, глобал Интернет тармоғи, мультимедиа тизимлари ва масофадан ўқитиш усулларини ўзлаштириш бўйича янги билим, кўникма ва малакаларини шакллантиришни назарда тутди.

Дастур доирасида берилётган мавзулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари ва ўқув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, бу орқали олий таълим муассасалари педагог кадрларининг соҳага оид замонавий таълим ва инновация технологиялари, илгор хорижий тажрибалардан самарали фойдаланиш, ахборот-коммуникация технологияларини ўқув жараёнига кенг татбиқ этиш, чет тилларини интенсив ўзлаштириш даражасини ошириш ҳисобига уларнинг касб маҳоратини, илмий фаолиятини мунтазам юксалтириш, олий таълим муассасаларида ўқув-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришни тизимли таҳлил қилиш, шунингдек, педагогик вазиятларда оптимал қарорлар қабул қилиш билан боғлиқ компетенцияларга эга бўлишлари таъминланади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиққан ҳолда дастурда тингловчиларнинг махсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар такомиллаштирилиши мумкин.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури қуйидаги модуллар мазмунини ўз ичига камраб олади:

бўлиш ҳамда тил ўргатилаётган ва ўрганилаётган шароитни оптимал белгилай олиш кўникмаларини;

- таржимада турли ёшдаги сўзловчиларнинг индивидуал жихатлари, жумладан ёши, тил ўрганиш услуби ва даражаси каби ўзига хос хусусиятлари хақида;
- машгулотларни лойиҳалаштириш ва уларни олиб бориш маҳоратини, таржимонлик жараёнда узвийлик ва узлуксизликни таъминлашни;
- таржимонлар тайёрлашдаги илғор хорижий тажрибалар ва замонавий таълим методларини таҳлил қилиш, амалда қўллашни.
- ўқитувчи ва малака оширувчи таржимонлар билимини баҳолашнинг самарали шакл ва методларини билиши керак.

Тингловчи:

- кадимий таржима мактаблари ва уларнинг фан, маданиятга қўшган хиссаларини;
- таржима ва маданият таржимада маданиятга оид муаммолар, таржимада сўзларнинг маданий маъноси, таржимадаги маданий мослашиш масалаларини таҳлил қилиш;
- таржима қилишнинг грамматик, лексик, фразеологик, стилистик муаммоларини қиёсий таҳлил қилиш;
- таржима қилинган матн жанрига тил воситаларини танлашнинг муҳимлигини талабаларга тушунтириш;
- таржима турлари: ёзма ва оғзаки таржима, уларнинг ўзига хосликлари, таржиманинг лингвистик ва нолингвистик аспекти, сўзма-сўз, адекват ва эркин таржимани ўз фаолиятида қўллаш;
- таржима трансформациялари, синхрон таржимада лексик бирикмаларни ишлатиш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Тингловчи:

- олимлар орасидаги таржима назарияси ва тарихининг баҳсли ва зиддиятли муаммолари бўйича ўз фикр ва мулоҳазаларини баён қилиш;
- олимлардан чет тилида эркин ҳолда интервью олиш;
- аввал ўйлаб қўйилган саволлардан ташқари ҳам саволлар бериб, таржима қилиш ва турли мавзуларда суҳбатлашиш;
- таржимашуносликка бағишланган мақола ва дарслик, ва турли адабиётларни ўқиб тушуниш;
- таржима соҳасига оид муҳим ва долзарб фикрларни эркин таржима қилиш;
- таржима назарияси ва амалиёти модулларини ўқитишнинг янги методларидан фойдаланиш;
- замонавий таржимашуносликни ўқитишнинг дидактик таъминотини яратиш;
- таржима назарияси ва амалиёти йўналишининг касбий мулоқот усулларидан фойдаланиш, ҳамкорлик ишларини олиб бориш;

- ўз соҳаси бўйича долзарб мавзуларда малакавий иш ёзиш ва уни талаб этилган тилда ҳимоя қилиш малакаларига эга бўлиши зарур.

Тингловчи:

- таржима назарияси ва амалиёти йўналиши бўйича эгалланадиган назарий ва амалий билимларни чет тилда эркин баён этиш;
- таржима назарияси ва амалиёти бўйича эгалланган билимларни амалиётда қўллаш;
- таржима назарияси ва амалиётини ўргатиш бўйича илғор хорижий тажрибаларни ўрганиш ва умумлаштириш. уларнинг ютуқларидан таълим жараёнида фойдаланиш компетенцияларига эга бўлиши зарур.

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Ўқув юкмаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналиши бўйича таълим дастурларини тўлиқ ўзлаштирган ва Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

Таржима назарияси ва амалиёти (барча тиллар) йўналишлари бўйича қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг мазмуни

I. Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари

1.1 Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим-тарбия.

Мустақил демократик тараққиёт ва жамият ривожини. Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти И.А.Каримов асарларида жамият ривожига доир янгича назарий-концептуал гоялар. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев демократик ислохотларни изчил давом эттириш тўғрисида. "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" Давлат дастурининг мазмун моҳияти. Халқ қабулхоналари ва виртуал марказларининг ташкил этилиши. "Инсон манфаати ҳар нарсадан улуғ". Халқ давлат идоралари учун эмас, давлат идоралари халқ учун ишлашининг зарурлиги. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик раҳбар фаолиятининг асоси эканлиги. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг ишлаб чиқиши, унинг устувор йўналишлари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётида амалга оширилаётган туб демократик ўзгаришлар. Таълим соҳасидаги ислохотлар, модернизациялаш ва интеграциялашиш жараёнлари. Жамиятдаги ўзгаришларда ёшларнинг иштироки. Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг ташкил этилиши ва унинг аҳамияти.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишининг қонунийлик нормалари.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тушунчаси ва турлари. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва амалга киритиш тартиби. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. “Таълим тўғрисида”ги Қонун. Кадрлар тайёрлаш миллий дастури. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг бошқичлари ва асосий йўналишлари.

Коррупцияга қарши курашнинг қонуний асослари ва унинг олдини олишнинг омиллари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 февралдаги “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қоидаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2752-сонли қарорининг мазмун-моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1533-сон Қарори, 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сон Фармони. 2016 йил 30 ноябрдаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармонига ўзгартириш ва қўшимча киритиш тўғрисида”ги ПФ-4860-сонли, 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли, 2017 йил 16 февралдаги “Олий ўқув юртидан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ-4958-сонли, 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли Қарор ва бошқалар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 5 январдаги “Ўзлуқсиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида”ги 5-сон Қарори, 1998 йил 5 январдаги “Ўзлуқсиз таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлашни такомиллаштириш тўғрисида”ги 4-сон Қарори, 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сон Қарори, 2006 йил 10 февралдаги “Олий таълим муассасасига педагогларни танлов асосида ишга қабул қилиш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш хусусидаги 20-сонли Қарори, 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори, 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сонли қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида” ги 3-сонли Қарори, 2015 йил 20 августдаги

“Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 242-сонли қарори, 2015 йил 2 мартдаги “Магистратура тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 36-сонли қарори, 2016 йил 2 майдаги “Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 136-сонли қарори ва бошқалар.

Давлат таълим стандартлари, ўқув режалари ва фан дастурлари тушунчаси ва уларга қўйиладиган талаблар. “Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисида”ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари талабаларининг малакавий амалиёти тўғрисида” ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари битирувчиларининг якуний давлат аттестацияси тўғрисида”ги Низом. Олий таълим муассасаларида мустақил таълимни ташкил этиш тартиби тўғрисида”ги Низом. “Магистратура тўғрисида”ги Низом. “Очик лекцияларни ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисида” ги Низом ва бошқа меъёрий ҳужжатлар.

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2016 йил 2 майдаги “Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 136-сонли буйруғи, 2017 йил 1 мартдаги «Янги ўқув услубий мажмуаларни тайёрлаш бўйича услубий кўрсатмани тавсия этиш тўғрисида»ги 107-сонли буйруғи, 2017 йил 13 мартдаги «Олий таълим муассасалари кафедралари Кенгашларини ташкил этиш тўғрисида»ги 138-сонли буйруғи, 2015 йил 7 апрелдаги “Олий таълим муассасалари талабалари республика фан олимпиадаси тўғрисида»ги 123 -сонли буйруғи, 2017 йил 24 апрелдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантиришнинг чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги Қарорини ижроси тўғрисидаги 244-сонли буйруғи, 2017 йил 26 майдаги “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 20 майдаги 304-сонли Қарори ижроси тўғрисида”ги 342-сонли буйруғи.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

2.1. Инновацион таълим технологиялари ва педагогик компетентлик

Инновацион таълим технологияларининг моҳияти, турлари ва назарий асослари. Инновацион жараёнларнинг кечиш босқичлари.

Олий таълим муассасаларида ўқув жараёнини ташкил этишнинг инновацион шакл, метод ва воситалари.

Шахсга йўналтирилган таълим технологияларининг мазмуни, йўналишлари. Таълим олувчиларнинг билиш фаоллигини ошириш ва мустақил таълимни ташкил этиш асосидаги инновацион таълим технологиялари: амалий ўйинлар, муаммоли ўқитиш, интерфаол таълим, модулли-кредит тизими, case study (кейс стади), маҳорат дарслари, ассисмент методларидан ўқув-тарбия жараёнида фойдаланиш. Ўқув лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва амалиётга татбиқ этиш.

Педагог касбий компетентлигининг тузилиши ва мазмуни. Педагог психологик, методик, информатсион, креатив, инновацион компетентлиги мазмун-моҳияти. Педагогик маҳорат асослари ва таркибий қисмлари. Ўқитувчининг коммуникатив компетентлиги, педагогик жараёнда мулоқот услубларини тўғри танлаш ва улардан самарали фойдаланиш. Педагогик деонтология. Аудиторияда шахслараро муносабатларни самарали ташкил этиш ва гуруҳни оптимал бошқариш. Педагогик низоларни самарали ҳал этиш йўллари. Замонавий педагог имиджи ҳамда ўқитувчининг ўз-ўзини касбий ва шахсий такомиллаштириб бориши.

Креативлик-педагогик жодкорликнинг асоси сифатида. Олий таълим педагог кадрларининг креатив потенциали тушунчаси ва моҳияти. Педагогларда креатив компетентликни шакллантиришнинг зарурий шарт-шароитлари, моделлари. Касбий фаолиятда позитив-фаол мотивация ва педагог кадрларнинг креатив потенциалини баҳолаш мезонлари.

2.2. Хорижий тилларни ўқитишда инновацион технологиялар бўйича илғор хорижий тажрибалар.

Ўқув жараёнини ташкил этиш ва унинг сифатини таъминлаш борасидаги илғор хорижий тажрибалар, турли ёндашувлар. Инновацион технологиялар соҳасидаги илғор хорижий тажрибалар: модулли-кредит тизими, blended learning (аралаш ўқитиш), case study (кейс стади), масофали ўқитиш, маҳорат дарслари, вебинар, эвристик методлар ва бошқ. Таълимда тьюторлик, супервизорлик ва модераторлик фаолияти. Педагогик фасилитация-таълимда натижавийликни таъминлашдаги муҳим омил сифатида. Талабалар билимини баҳолашнинг ассисмент технологиялари.

III. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини лойиҳалаш.

Замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва улардан таълим жараёнида фойдаланиш имкониятлари.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалардан фойдаланиш. Microsoft Office пакетининг замонавий версиялари таснифи. Microsoft Office пакети дастурларида (MS Word, MS Excel, MS Power Point ва б.) ўқув-методик материалларини яратиш усуллари.

Web 2.0/3.0 технологиялари. Педагогик дастурий воситалар. Муаллифлик дастурлари (Ispring Free, Articulate ва бошқ.) ва улардан фойдаланган ҳолда мультимедиа электрон ўқув ресурсларини яратиш.

Компьютер тармоқлари. Интернет технологиялари характеристикаси. Интернет тармогининг асосий хизматлари ва унда мулоқот турлари. Интернет ресурсларидан таълимда фойдаланиш. Ziyonet.uz таълим портали. Google асбоб ускуналари ва хизматлари (сервислари)дан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнини ва ахборот таълим майдонини лойиҳалаш. Электрон портфолио ва унда ишлаш технологиялари.

Масофавий таълим ва уни ташкил этиш асослари. Moodle масофавий таълимни бошқариш тизимида ўқув ресурсларини яратиш ва жойлаштириш.

Ахборотга таҳдидлар. Ахборотни химоялашнинг замонавий восита ва усуллари. Идентификация ва аутентификация жараёнлари.

3.2. Хорижий тилларни ўқитишда ахборот-коммуникация технологиялари.

АТ ва платформалар, аппарат ва дастурий воситалар. Компьютер ёрдамида тил ўрганиш (CALL). ПК ва планшетлар, жумладан Windows ва Android орасидаги фарқ ва хусусиятлар. Тармоқлар хақида умумий тушунча ва интернетга уланиш масаласи. Мультимедия компонентларини смартфонлар ёрдамида яратиш ва таҳрирлаш (Расм, видео, аудио) Мультимедия компонентларидан PowerPoint ва унинг iSpring қўшма-модули ёрдамида интерактив flash-дарслик яратиш.

Исталган смарт-қурилмага зарурий app'лар ва улардан фойдаланиш. Any.do, Evernote, Journey, ES File explorer, MoonReader, Google Translate, Google Maps, ShareIt, SwiftKey, GoldenDict программаларини таҳлили қилиш

Google ёрдамида маълумот кидириш илгор услуги. Google Translate, Google Scholars, ESLbasics, Many Things. and BBC Learning English каби севричлардан фойдаланиш.

Google Drive`да файллар сақлаш: Google Docs/Sheets/Slides`да ҳамкорликда ҳужжатлар ва тақдимотларни ишлаб чиқиш; Google Forms орқали сўровномалар ишлаб чиқиш ва ташкил этиш; Google Hangouts ёрдамида видеоконференциялар ташкил этиш; Google+ орқали виртуал мулоқот муҳитини ташкил этиш.

IV. Амалий хорижий тил

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

Хорижий тилни ўқитиш ва ўрганишдаги ислохотлар. Тил бўйича Европа стандарти ва унинг талқини. Тил алоқа (коммуникация) воситаси сифатида ва тилга оид билим ва кўникмаларни шакллантириш усуллари. Тилни ўрганишда муваффақиятга эришиш шарт-шароитлари: касбий интерактив мулоқот муҳити, мулоқот клубларини ташкил этиш, ўзининг тил кўникмалари даражасини баҳолаш ва бошқ. Хорижий тилни ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (грамматика ва лексика-В1-В2 оралиғида). Тил ўрганишда ўқитувчи ва ўрганувчиларни роли. Тил ўрганиш учун зарур ўқув-аудио, методик ва онлайн ресурслар Тили ўрганилаётган мамлакат маданиятини билишнинг аҳамияти. Маданиятлараро мулоқот компетенцияси (ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халқлар маданияти, урф-одатлари, анъаналари хақида чет тилида гапира олиш).

Мулоқот мавзулари: кундалик ҳаётга оид (шахсий маълумот, оила хақида маълумот, бўш вақтни ўтказиш ва ҳоказо) ижтимоий ҳаётга доир, таълимга ва касбга йўналтирилган мавзулар.

Мутахассисликка оид матнларни ўқиш, уларни тушуна олиш, оғзаки баён эта олиш, ўз фани бўйича ўқув жараёнини ташкил этишда соҳага оид хорижий тилдаги атамалардан фойдаланиш.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Олий таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарорлар қабул қилиш технологиялари.

Тизимли таҳлил назарияси фанлараро назария сифатида. Тизим ва тизимнинг белгилари. Тизимлар классификацияси. Тизим структураси. Тизимли таҳлилнинг мақсади ва вазифалари. Тизимли синтез. Педагогик фаолиятда тизимли таҳлил. Педагогик тизим ва унинг тузулиши. Педагогик вазиятларнинг тизимли таҳлилини амалга ошириш. Тизимли таҳлилни амалга оширишнинг асосий босқичлари. Тизимли таҳлилни амалга ошириш моделлари. Тизимли таҳлилни амалга ошириш методлари.

Қарор тушунчаси ва унинг асосий вазифалари. Қарор турлари ва уни қабул қилиш усуллари. Қарорларга қўйиладиган асосий талаблар.

Қарор вариантларини тайёрлаш технологияси. Қарор қабул қилиш жараёни ва педагог шахси. Қарорларни қабул қилиш жараёнига таъсир кўрсатувчи асосий омиллар. Педагогик жараёни бошқаришда қарорларнинг ўрни. Қарор натижаларини баҳолашнинг экспертли ва прогностик методлари. Қарорлар самарадорлигини баҳолаш мезонлари. Қабул қилинган қарорлар ижросини таъминлаш механизми. Педагогик фаолиятда қарор қабул қилиш технологияси. Қарорлар ижросининг назорати.

5.2. Хорижий тилларни ўқитишда тизимли ва стилистик таҳлилларни қўллаш.

Тизимли ва стилистик таҳлил ҳақидаги асосий тушунча ва тамойиллар. Стилистик тизимнинг хусусияти ва тузилмаси. Тизимли ва стилистик таҳлиллар методологияси. Тизимли ва стилистик таҳлилларнинг йўналишлари. Тизимли ва стилистик таҳлилнинг шаклланиш ва ривожланиш босқичлари. Стилистик таҳлилнинг услуб ва тизимли ёндашув. Аналитик тадқиқотлар асосида тизимли ва стилистик таҳлилларни ташкил этиш. Аналитик методлар ёрдамида қарорлар қабул қилиш. Тизимли ва стилистик таҳлилда микдорий ва сифат ёндашуви. Педагогик вазиятларда қарор қабул қилиш усуллари. Талабалар индивидуал-психологик ҳамда креатив ривожланиш даражаларининг тизимли ва стилистик таҳлили. Стилистик бўёқ ва фигураларнинг стилистик таҳлилдаги ўрни. Стилистик таҳлил тизимли таҳлилнинг муҳим таркибий қисми сифатида.

VI. Махсус фанлар.

6.1. Таржимашуносликнинг долзарб муаммолари.

Таржимашуносликнинг долзарб муаммолари. Эквивалент ва адекватлик муаммолари. Таржима усуллари. Таржима методлари. Ўзбек тилидан хорижий тилларга таржима қилишдаги лексик, грамматик, стилистик ва фразеологик муаммолар. Бадний таржима ва оғзаки таржима ўртасидаги

фарқлар. Таржимадаги грамматик, лексик трансформациялар. Таржимонликда интерференция ходисаси. Сўз таржимасининг иш материали. Таржима жараёни ва фаолият махсули. Таржимада грамматик мувофиклик. Таржимадаги грамматик қийинчиликлар. Европа ва Шарқ халқлари намоёндаларининг таржимачиликка кўшган хиссалари. Таржиманинг ривожланишида сўзма-сўз таржима ва эркин таржиманинг роли.

6.2. Амалий таржима.

Таржимашуносликнинг нуктаи назаридан асос ва таржима тилларининг узаро нисбати, тилда универсаллик ва миллийлик. Тиллараро ассиметрия ва у келтириб чиқарадиган муаммолар. Турли хил ўзлаштирмалар, уларнинг таржимон томонидан қийинчиликларни ечиш жараёнида пайдо бўлиши. Таржимашуносликнинг сохта дўстлари, услубий хулосалари. Турли хусусиятли услубларга хос матнларни таржима қилишнинг ўзига хослиги, хусусиятли услуб тушунчаси. Публицистик услубнинг ўзига хос хусусиятлари. Публицистик матнларнинг миллий ўзига хослиги ва у юзага келтирадиган таржима муаммолари. Тилшуносликда трансформация тушунчаси, унинг таржимон фаолиятида қўлланиши. Асосий тил доирасидаги трансформациялар, уларнинг сабаблари ва олдиндан тахмин қилиниши мумкинлиги. Таржима тили доирасидаги трансформациялар, уларнинг сабаблари ва олдиндан тахмин қилиниши мумкинлиги. Таржимада трансформацияларнинг турлари. Қўшиш, тушириб қолдириш, алмаштириш ходисалари.

6.3. Таржима ва маданият.

Таржима ва маданият. Таржимон маданияти ва унинг асосий тамойиллари. Сўзлашиш, билим маданияти, таржима ҳақида олимларнинг фикрлари, таржимоннинг асосий вазифалари, таржимонларнинг маърифат тарқатувчи эканлиги. Таржимада маданиятга оид муаммолар. Таржимон услуби, шеърятда таржимоннинг услуби, таржимон услубининг хусусиятлари, сўзлашув маданияти, билим маданияти, урф-одатларнинг маданиятга таъсири, таржимон фазилати. Таржимада маданий мослашиш ҳолатлари. Фикрнинг моҳиятини бошқа тил воситалари билан етказиш мумкинлиги тўғрисидаги масаланинг қўйилиши. В.Фон Гумбольт ва унинг издошлари гоялари. Э.Сейпер ва Б.Уорф гипотезаси. Лингвокультурология. Европа таржимонлик ривожини, қадимий қўлэмаларнинг икки тиллилиги. Роман истилоси ва унинг маданиятлар ҳамда таржимашунослик ривожига таъсири. Цицерон ва у шогирдларининг таржимонлик фаолиятлари.

VII. Педагогик амалиёт.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида педагогик амалиёт очик маърузалар ва амалий машғулотлар ўтказиш, ўтилган дарсларнинг муҳокама қилиниши ва танқидий таҳлил этилишига асосланган ҳолда амалга оширилади.

Педагогик амалиёт қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишлари ва мутахассисликларининг ўзига хослигидан келиб чиққан ҳолда олий таълим муассасаларининг тегишли профиль кафедраларида ташкил этилади.

VII. Малака аттестати

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналиши бўйича таълим дастурларини тўлиқ ўзлаштирган ва Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига малакавий аттестацияси модуллар бўйича жорий назорат, педагогик амалиёт якунлари, касбий фаолият курсаткичлари, чиқиш тест синовлари натижалари ҳамда Аттестация комиссиясида битирув ишини гуруҳда лойиха ҳимоя қилганларга Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойихалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, таркатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил таълим соатларини ташкил этишнинг шакли ва мазмуни.

Мустақил таълим тегишли ўқув модули бўйича ишлаб чиқилган топшириқлар асосида ташкил этилади ва унинг натижасида тингловчилар битирув иши (лойиха иши) ни тайёрлайди.

Битирув иши доирасида ҳар бир тингловчи ўзи дарс бераётган фани бўйича электрон ўқув модулларининг тақдиротини тайёрлайди.

Электрон ўқув модулларининг тақдимоти қуйидаги таркибий қисмлардан иборат бўлади:

Силлабус;

Кейслар банки;

Мавзулар бўйича тақдимотлар;

Бошқа материаллар (фанни ўзлаштиришга ёрдам берувчи қўшимча материаллар: электрон таълим ресурслари, маъруза матни, глоссарий, тест, кроссворд ва бошқ.)

Электрон ўқув модулларини тайёрлашда қуйидагиларга алоҳида эътибор берилади:

- тавсия қилинган адабиётларни ўрганиш ва таҳлил этиш;

- соҳа таракқиётининг устивор йўналишлари ва вазифаларини ёритиш;

- мутахассислик фанларидаги инновациялардан ҳамда илғор хорижий тажрибалардан фойдаланиш.

Шунингдек, мустақил таълим жараёнида тингловчи касбий фаолияти натижаларини ва талабалар учун яратилган ўқув-методик ресурсларини “Электрон портфолио” тизимига киритиб бориши лозим.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти.

Модуллари уқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегили соҳа бўйича илмий журналлар. Интернет ресурслари. мультимедиа маҳсулотлари ва бошқа электрон ва коғоз вариантдаги манбаалардан фойдаланилади.

Адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари:

1. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
2. Каримов И.А.. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз. 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
3. Каримов И.А.. Юксак маънавият – енгилмас куч. -Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
4. Каримов И.А.. Ўзбекистон мустақилликка эришиш оstonасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.-440 б.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2014.-34 бет.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассенлар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон Қарори.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПФ-4732-сон Фармони.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1875-сон Қарори.

III. Махсус адабиётлар

1. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Т.: Молия, 2003. – 192 б.
2. Арипов М. Интернет ва электрон почта асослари.- Т.; 2000. – 218 б.
3. Баркалов С.А. Системный анализ и принятие решений.– Воронеж: НПЦ ВГУ.2010. 662с.
4. Миньяр-Белоручев Р.К. Как стать переводчиком? – М.: Готика, 1999

5. Мирам Г.Э. Профессия: переводчик. – Киев, 1999.
6. Флорин С. Муки переводческие: практика перевода. – М.: Высш. Шк., 1983.
7. Основы перевода. Курс лекций по теории и практике перевода. – К., 2006.
8. Исмаилов А.А, Жалалов Ж.Ж, Саттаров Т.К, Ибрагимходжаев И.И. Инглиз тили амалий курсидан ўқув-услубий мажмуа. Basic User/ Breakthrough Level A1/-Т.: 2011. – 182 б.
9. Ишмухамедов Р., Абдукодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2008. – 180 б.
10. Ишмухамедов Р., Абдукодиров А., Пардаев А. Гарибда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2009. – 160 б.
11. Саттаров Э., Алимов Х. Бошқарув мулокоти. – Т.: “Академия”, 2003. – 70 б.
12. Махмудов И.И. Бошқарув психологияси. – Т.: 2006. – 230 б.
13. Махмудов И.И. Бошқарув профессионализи: психологик таҳлил. – Т.: “Академия”, 2011. – 154 б.
14. И.Ғафуров, О.Мўминов, Н.Қамбаров. Таржима назарияси.-Тошкент, 2012.
15. Muminov O. F Guide to Simultaneous Translation.-Т., “Ахмедов” хусусий корхонаси. -Тошкент, 2005.- 92 б.
16. Muminov O., Sunnatov O. History of Translation. – Т., 2006.-112 б.
17. Muminov O., Kuldashev A., Hoshimov U. English for Translators. -Tashkent – 2005.-96 б.
18. Комиссаров В.Н. Современное переводоведению - М.: 2004.-253 с.
19. Мусаев К. Таржима назарияси – Т.: - 2003.-211 б.
20. Саломов Ғ.Таржима назарияси асослари.-Т.:-1983.- 153 б.
21. Ғафуров И. Таржима назарияси ва таржимонлик мутахассислигига кириш. – Т., 2007 (маърузалар матни, қўлёзма).
22. Жаҳон адабиёти журнали. 2010-2016 йилдаги сонлари.
23. The Translator’s Handbook. Ed. by Owens, R. –London, 1996.
24. DUET-Development of Uzbekistan English Teachers*- 2-том. CD ва DVD материаллари, Тошкент.: 2008.
25. Michael McCarthy English Vocabulary in Use. - Cambridge University Press, 1999, Presented by British Council.

IV. Электрон таълим ресурслари

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Мағбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari izohli lug'ati, 2004, UNDP DDI: Programme www.lugat.uz, www.glossaiy.uz
1. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
5. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz
6. <http://www.bank.uz/uz/publisIVdoc/>
7. www.press-uz.info
8. www.edu.uz
9. www.ziynet.uz

10. www.edu.uz
11. www.paxta.uz
12. www.pedagog.uz
13. www.Ziyouet.Uz
14. www.edu.uz Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
15. www.Ziyouet.uz
16. www.edu.uz
17. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz

